

Eru áskoranir í fjárhagsáætlanagerð sveitarfélaga tækifæri fyrir samfélagið?

Kynning á málstofu fjármálaráðstefnu sveitarfélaga um áskoranir og fjárhagsáætlanir

9.10.2020

Sveinn Margeirsson

PhD Iðnaðarverkfræði, GMP Harvard Business School

Efni í fyrirlestrinum er einungis á ábyrgð höfundar

Forsendur fjárhagsáætlana sveitarfélaga: Óvissa

Minnisblað

Móttakandi: Til sveitarstjórna og þeirra starfsmanna sveitarfélaga sem málið varðar

Dags.: 8. október 2020

Sendandi: Sigurður Ármann Snævarr

Málsnr.: 2006030SA
Málalykill: 01.21

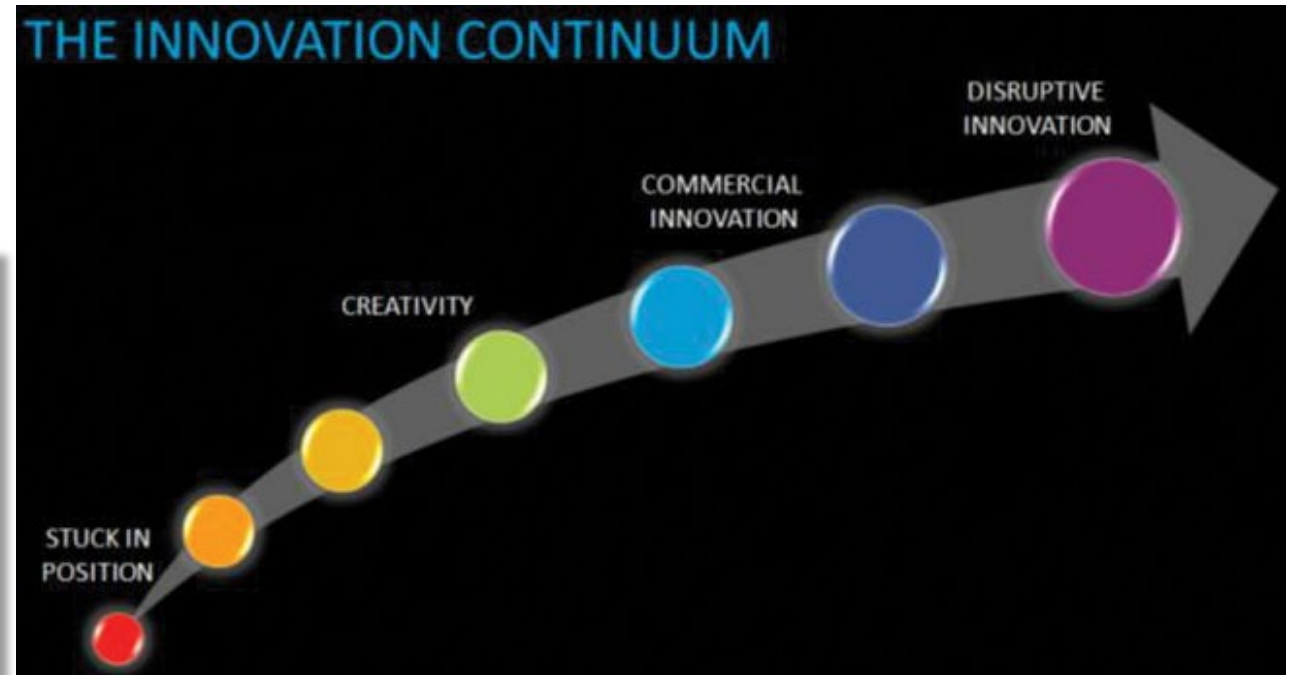
Efni: Forsendur fjárhagsáætlana 2021-2024

Inngangur

Minnisblað um forsendur fjárhagsáætlana 2021-2024 var sent sveitarfélögum í byrjun júlí sl. og byggði minnisblaðið ekki síst á nýrri þjóðhagsspá Hagstofu Íslands. Í því minnisblaði var þess getið að sambandið myndi senda frá sér nýtt minnisblað þegar fyrir lægi ný spá frá Hagstofunni. Nú liggur fyrir ný þjóðhagsspá sem m.a. gefur tilefni til uppfærslu, en jafnframt er vísað til minnisblaðsins frá júlí.

Efnahagsskilyrði

Kórónuveiran hefur reynst [þrálátari](#) en vonir stóðu til. Nú í byrjun október hefur enn á ný verið hert á sóttvarnaraðgerðum og þær nú ekki vægari en voru í „fyrstu bylgjunni“. Þetta ástand hefur því sem næst lamað ferðaþjónustuna og tengdar greinar. Afleiddra áhrifa gætir í öllum greinum þjóðarbúskaparins. Sóttvarnaraðgerðir hafa sett stórt strik í starfsemi fjölmargra fyrirtækja. Fyrir vikið er óvissa um þróun efnahagslífs á næstu mánuðum og árum nú sem aldrei fyrir.

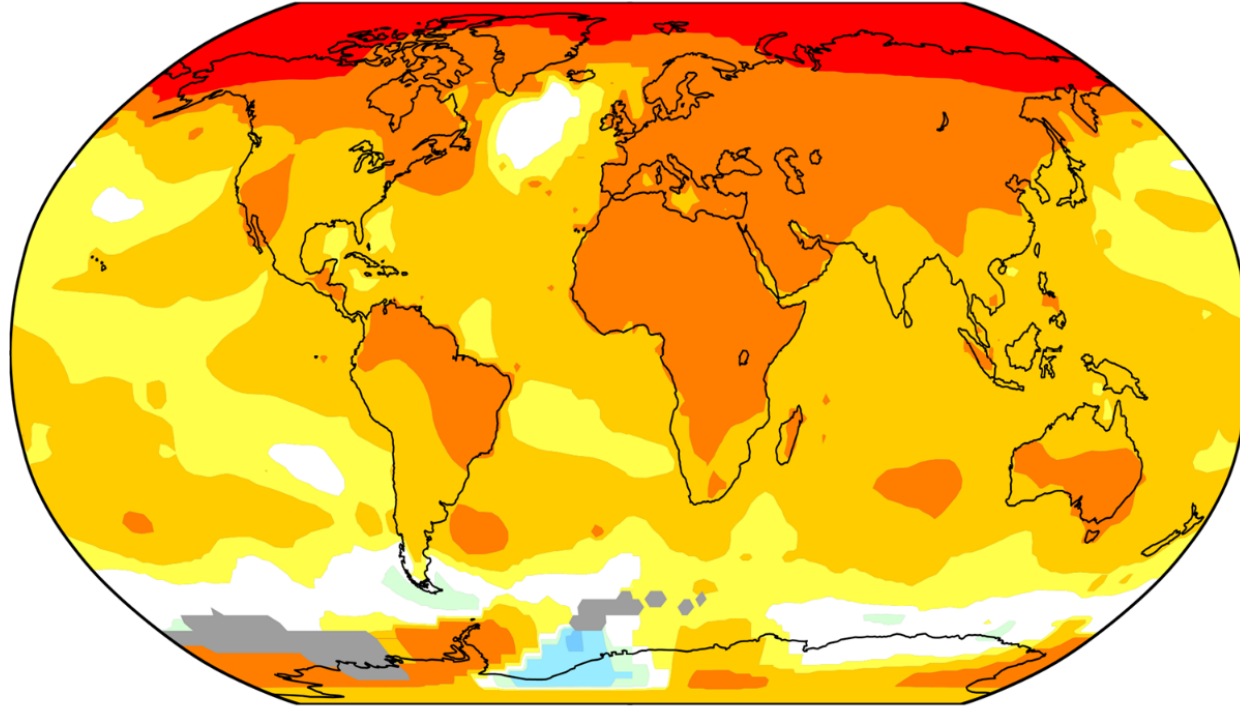

Lykilatriði:

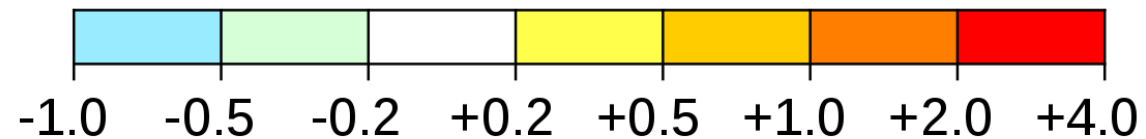
- Fjári erfitt að gera áætlanir í fjólubláa punktinum út frá fyrri reynslu í rauða punktinum
- Það verða gerð mistök – annars lærum við ekkert
- Til að takast á við stöðuna þarf að horfast í augu við staðreyndir og ræða lausnir sem virka til framtíðar

Var óvissan kannski þarna löngu fyrir Covid?

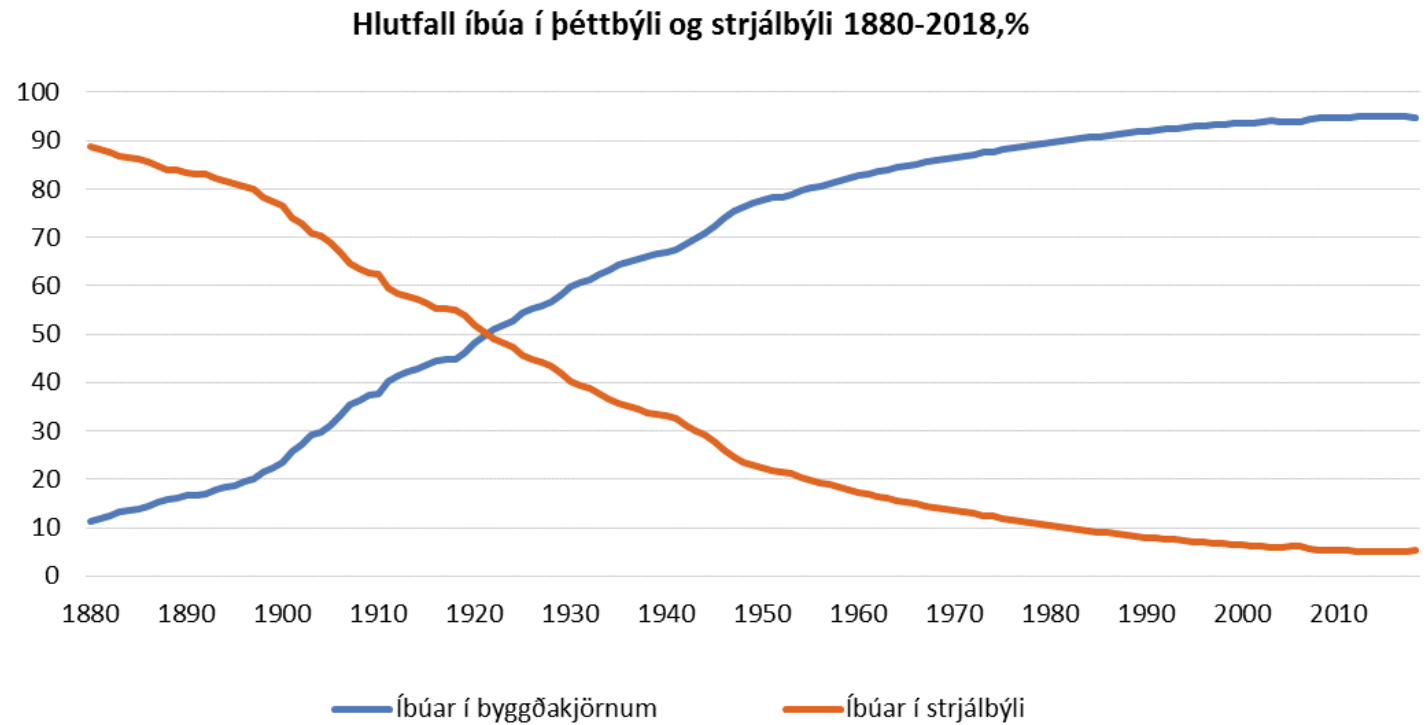
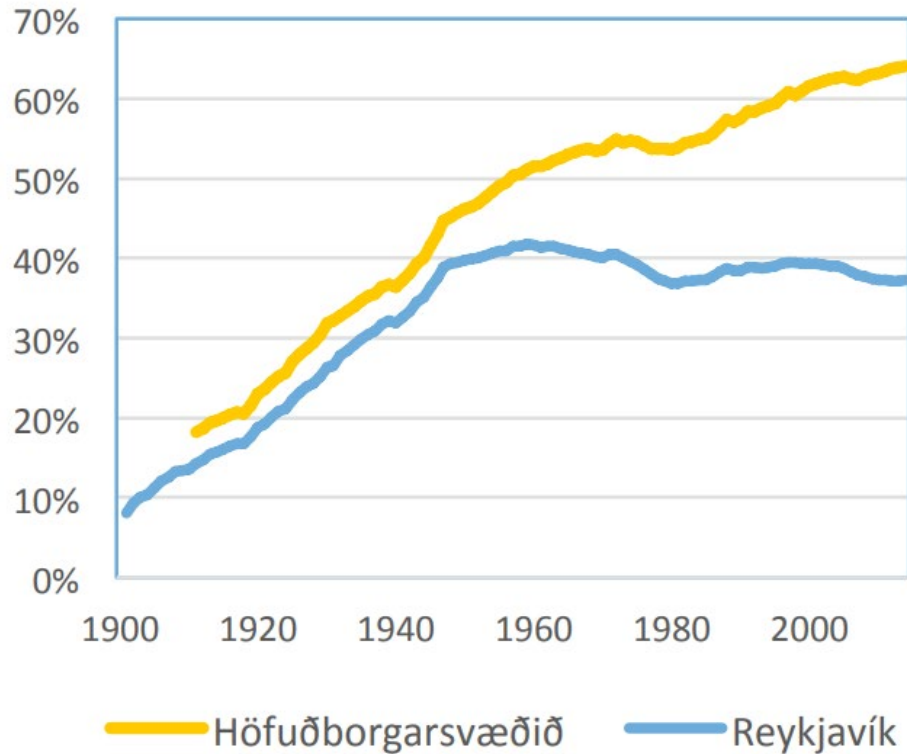
Temperature change in the last 50 years

2010-2019 average vs 1951-1978 baseline (°C)

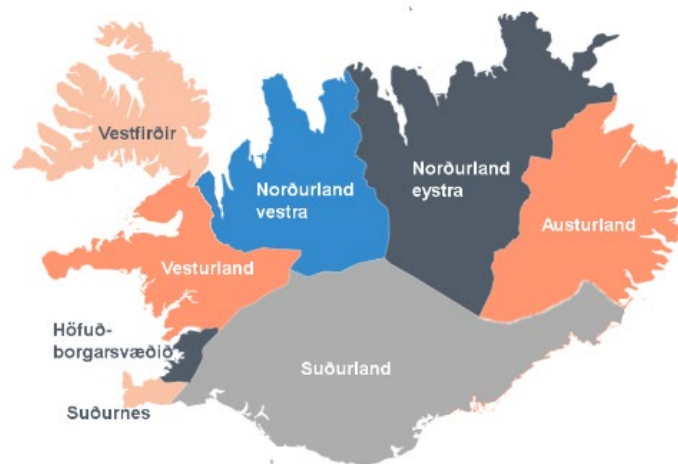
Hvernig hefur búseta á Íslandi þróast?

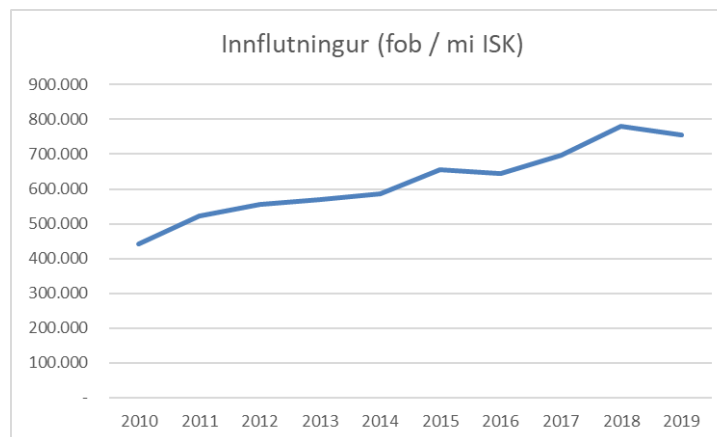
Er samþjöppun fólks á höfuðborgarsvæðinu of áhættusöm fyrir íslenskt samfélag?

- Eldvirkni
- Farsóttir
- Framleiðsla
- Nýting auðlinda vs innflutningur
- Nýsköpun sem byggir á eigin auðlindum

Einangrun og sóttkví eftir landshlutum

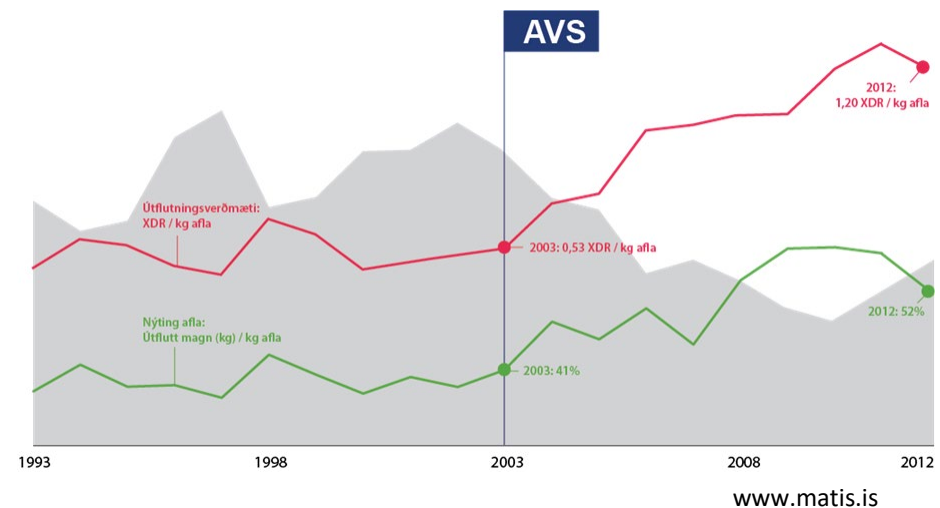
Aðsetur	Einangrun	Sóttkví
Höfuðborgarsvæði	727	3310
Suðurnes	29	187
Suðurland	37	698
Austurland	1	6
Norðurland eystra	8	28
Norðurland vestra	3	5
Vestfirðir	14	21
Vesturland	22	43
Óstaðsett	5	47
Útlönd		

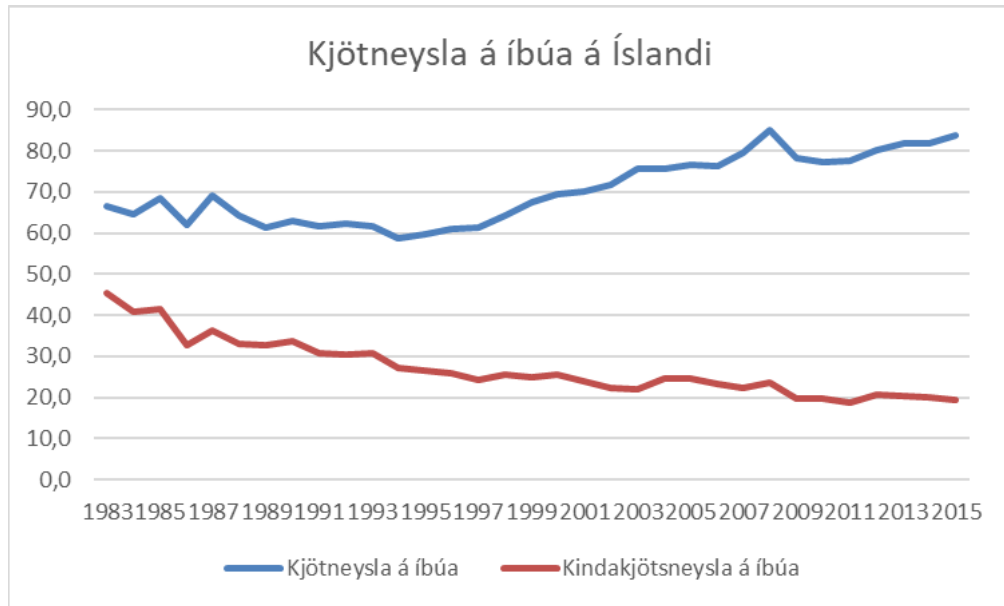

ár	Innflutningur (fob / mi ISK)
2010	440.821
2011	522.985
2012	555.695
2013	570.488
2014	586.252
2015	656.662
2016	645.612
2017	696.073
2018	779.616
2019	755.656

Er nýsköpun á Íslandi byggð á okkar auðlindum?

- Sjávarútvegur: Margt gott verið gert
  - Tækniþróun tengd sjávarútvegi víða um land. Bætt gæði. Aukin verðmæti
- Þjónusta, hugbúnaðarþróun: Margt gott, en bundið við höfuðborgarsvæðið að miklu leyti
- Önnur framleiðsla: Takmarkað
  - Stóriðja: afar takmarkað
  - Ferðaþjónusta: eitthvað, en samt..
  - Orkugeirinn: í áttina sl. 10 ár
  - Landbúnaður: erlend tækniyfirfærsla

Matvælasjóður

| Tilraunaverkefni um heimaslátrun hefst í haust

| Kristján Þór og Guðfinna Harpa undirrita samkomulagið

Er kominn tími á umbyltandi nýsköpun í samhengi sveitarfélaga?

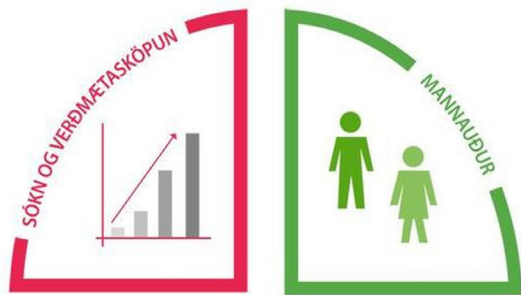
“A disruptive innovation is... a product [or] service... that... is unattractive to the established leaders in an industry.”

—Clayton Christensen

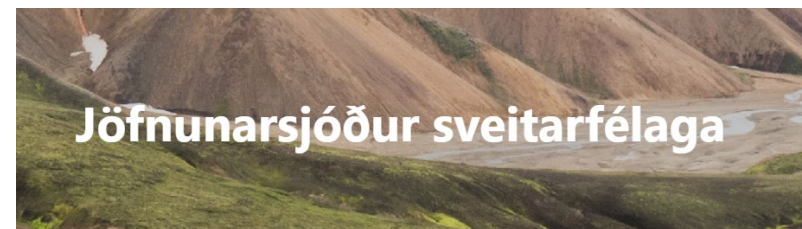

Samvinna og fjárfesting er lykill að árangri

LANDLYST

Stefna og aðgerðaáætlun
Vísinda- og tækniráðs 2017-2019

Samkeppnisumhverfið okkar er heimurinn

H A R V A R D | B U S I N E S S | S C H O O L

9-708-472

REV: AUGUST 12, 2009

MICHAEL E. PORTER
CHRISTIAN KETELS

Iceland: Small Fish in a Global Pond

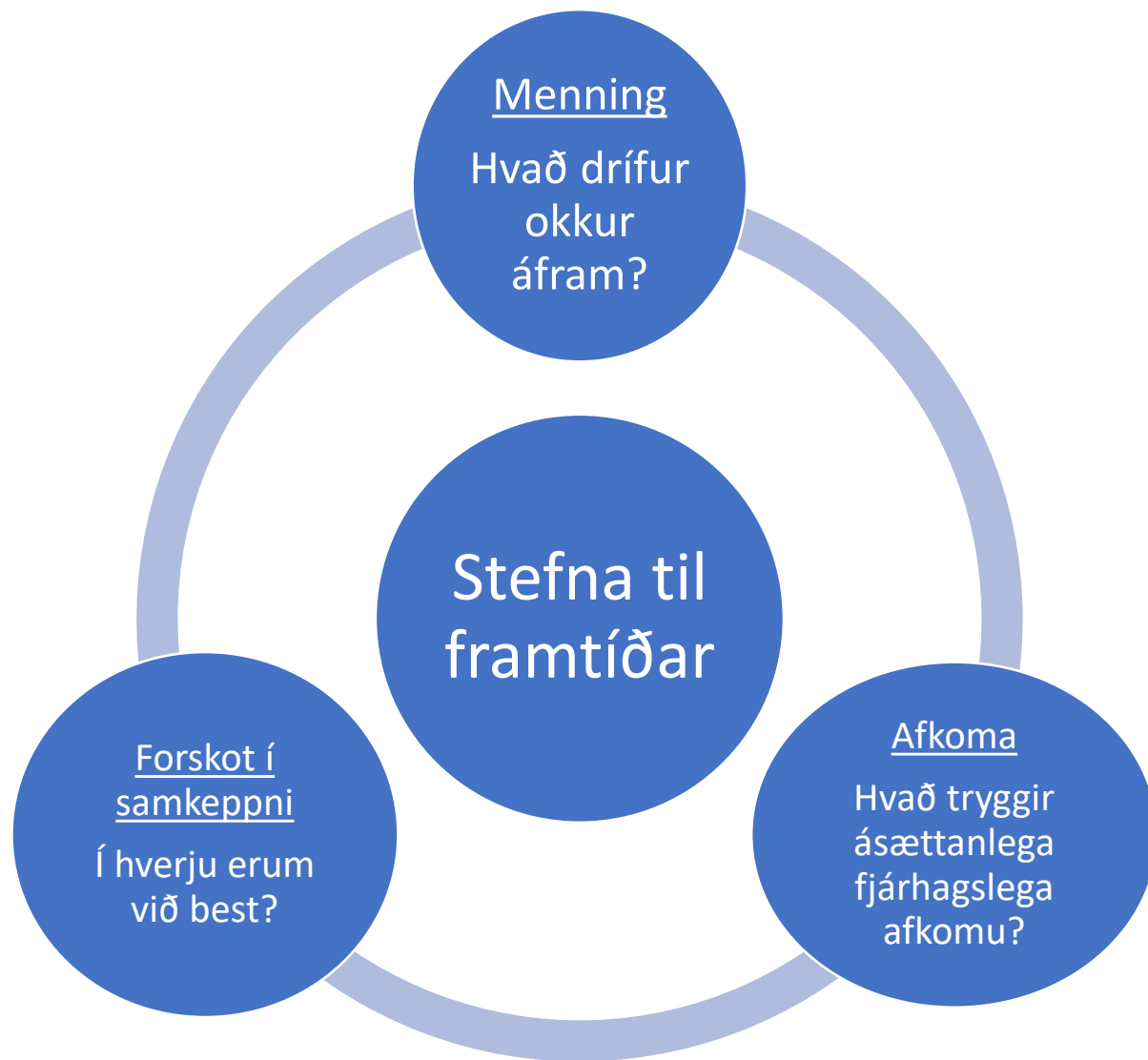
The twenty-first century could [...] be the most prosperous time that small countries have ever encountered.

— Olafur Ragnar Grimsson, President of Iceland, Helsinki, May 24, 2006

In early 2007, Iceland could look back at a decade of impressive growth that had propelled the small island nation to become one of the most prosperous countries in the world. The domestic

Áskorunin: Dreifa áhættu og byggja strategískt upp

- Fjárfesting ríkis, sveitarfélaga, lífeyrissjóða og annarra fjárfesta í innviðum sem auka viðnámsþrótt samfélagsins í heild og tryggja **sjálfbæran vöxt um allt land**
- Samhengi nýtingar auðlinda, uppbyggingar mannauðs, staðbundinnar verðmætasköpunar, umhverfisverndar og loftslagsmála
- Byggja upp staðbundna þekkingar- og nýsköpunarklasa. Nýta mannauð sem hefur byggst upp í ferðaþjónustu til uppbyggingar í öðrum greinum atvinnulífsins
- Strategískar fjárfestingar í innviðum, þ.m.t. húsnæði
- Störf án staðsetningar fái raunverulega merkingu: A.m.k. 25% starfa árið 2021 hjá ríkinu sé án staðsetningar. Nýta skattkerfið til að auka dreifingu verðmæta
- Eftirlit, t.d. með matvælaframleiðslu og úrgangsmálum, byggi á raunverulegri áhættu og taki mið af uppbyggingu hringrásarhagkerfis
- Muna: Dreifing verðmætasköpunar um landið nýtir fjárfestingar í innviðum og minnkar fjárþörf sem tengist samþjöppun á SV-horninu
- Horfa á stóru myndina – Ekki höfðatölu

Hver eru innihaldsefni árangursríkrar stefnumótunar?

1. Gott fólk
2. Góðar upplýsingar
3. Góð umræða